

POSTANOWIENIE

30 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

na posiedzeniu niejawnym 30 maja 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa Z.D.

przeciwko R.D. i A.D.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Z.D.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie

z 1 lutego 2023 r., I ACa 515/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża kosztami postępowania kasacyjnego powódkę, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w

zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powódka Z.D. powołała się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Zdaniem powódki, przyczyna ta miałaby wynikać z tego, że Sąd Apelacyjny błędnie uznał, iż wydanie przedmiotu pożyczki do rąk jednego z pożyczkobiorców i przeznaczenie pożyczki na cele związane z prowadzoną przez tego pożyczkobiorcę działalnością gospodarczą w formie spółki cywilnej z osobą trzecią, niweczy solidarną odpowiedzialność drugiego pożyczkobiorcy i oznacza, że doszło do zawarcia umowy tylko na rzecz tego pożyczkobiorcy, który otrzymał fizycznie przedmiot pożyczki. W przekonaniu powódki, oczywista zasadność skargi wynika również z błędnej kwalifikacji oświadczeń pozwanej zawartych w umowie pożyczki jako zgody na dokonanie czynności przez małżonka (art. 41 § 1 k.r.o.) i naruszenia zakazu wynikającego z art. 247 k.p.c.

Wykazanie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej stawia skarżącemu szczególnie wysokie wymagania. Jak przyjmuje się w utrwalonej judykaturze Sądu Najwyższego, oczywista zasadność skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Oczywiste jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter, odnosić się do konkretnych, powołanych przez skarżącego przepisów prawa i być dostrzegalne na pierwszy rzut oka (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156 i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18).

Bliższa analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwalała przyjąć, iżby skarga kasacyjna była – w przyjętym rozumieniu – oczywiście uzasadniona.

Umowa pożyczki nie ma charakteru realnego, niemniej jednak wydanie przedmiotu pożyczki jest przesłanką powstania roszczenia o jego zwrot. Wydanie przedmiotu pożyczki, jeżeli umowa nic innego nie stanowi, może nastąpić w dowolny sposób, byleby tylko pożyczkobiorca uzyskał możliwość swobodnego dysponowania przedmiotem pożyczki. W przypadku pożyczki pieniężnej udzielonej w gotówce zastosowanie w tej mierze znajduje art. 155 § 2 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2015 r., V CSK 448/14). Ciężar dowodu co do faktów wskazujących na wydanie przedmiotu pożyczki spoczywa na pożyczkodawcy.

W okolicznościach sprawy Sąd Apelacyjny przyjął, że ustalenie, czy pozwana uzyskała przedmiot pożyczki, ma istotne znaczenie, bo rozstrzyga o powstaniu rozporządzającego skutku pożyczki, a tym samym o istnieniu po stronie pozwanej obowiązku jej zwrotu. Stwierdził zarazem, że w sprawie nie dowiedziono, aby doszło do wydania pieniędzy do rąk pozwanej lub przeniesienia ich posiadania na jej rzecz w inny sposób. Również z innych ustaleń dokonanych w sprawie nie wynikało – przynajmniej w sposób jednoznaczny – aby pozwana mogła swobodnie dysponować przekazanymi pozwanemu pieniędzmi, które zostały pożyczone w celu polepszenia sytuacji finansowej spółki cywilnej, której współnikiem był pozwany. Sąd Apelacyjny ustalił natomiast, że pożyczonymi pieniędzmi dysponował wyłącznie pozwany, który przeznaczył je w całości na potrzeby prowadzonego przez siebie przedsiębiorstwa, pozwana „nigdy nie widziała ich na oczy” i nie miała możliwości, aby po nie sięgnąć.

Mając na względzie wiążący dla Sądu Najwyższego charakter ustaleń faktycznych dokonanych przez Sady *meriti* (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), stanowiska wyrażonego na tym tle przez Sąd Apelacyjny nie można było uznać za wadliwe w stopniu oczywistym i elementarnym, czego wymaga przyczyna kasacyjna określona w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Oceny tej nie mógł zmienić fakt pozostawiania pozwanych w chwili zawarcia umowy pożyczki w ustroju wspólności ustawowej małżeńskiej. Nie rzutowało na nią również ewentualne założenie, że Sąd Apelacyjny błędnie przyjął w dalszych rozważaniach, iż pozwana nie była stroną umowy pożyczki. Rzecz bowiem w tym, że wystarczającą podstawą oddalenia powództwa o zapłatę było uznanie, że po stronie pozwanej nie powstało zobowiązanie do zwrotu pożyczki, warunkowane jego uprzednim wydaniem do

dyspozycji pozwanej. Kwestia odpowiedzialności pozwanej z majątku wspólnego (por. art. 41 § 1 k.r.o. i uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2019 r., III CZP 106/19, OSNC 2019, nr 12, poz. 120) mogłaby natomiast mieć znaczenie o tyle tylko, ile nadal istniałby majątek wspólny pozwanego i jego małżonki. To jednak, jak ustalił Sąd Apelacyjny, nie miało miejsca wobec prawomocnego orzeczenia rozvodu przed wydaniem wyroku przez Sąd pierwszej instancji.

Powołana we wniosku przyczyna kasacyjna nie wynikała również z zarzucanego naruszenia art. 247 k.p.c. Ustanowiony tym przepisem zakaz prowadzenia dowodu z zeznań świadków lub przesłuchania stron przeciwko osnowie lub ponad osnowę dokumentu odnosi się bowiem do tej treści dokumentu, która inkorporuje czynność prawną (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2001 r., II CKN 966/00). Zawarte w umowie stwierdzenie „kwituję odbiór całej kwoty w gotówce” nie kształtuje umowy pożyczki i nie jest elementem składającym się na treść tej czynności; nie jest ono oświadczeniem woli, lecz wiedzy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2017 r., I CSK 476/17 i powołane tam orzecznictwo). Ustalenie przez Sąd Apelacyjny na podstawie osobowych źródeł dowodowych, że pozwana nie otrzymała przedmiotu pożyczki, wbrew skwitowaniu zawartemu w dokumencie obejmującym umowę, nie dowodziło tym samym oczywistej zasadności skargi.

W konkluzji należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2, art. 98 § 1-1¹, art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(K.G.)

[a.ł.]

